

Ваша дитина – дзеркало вашої родини

Практика будь-якого психолога багата зверненнями батьків, суть яких зводиться до прохання про допомогу: «Допоможіть, у мене проблемна дитина!», «Моя дитина стала некерованою, що робити?»

А чи існують проблемні діти? На це питання є тільки одна відповідь – ні! Є лише проблемні батьки. А дитина – лише дзеркало сім'ї, в якому, якщо придивитися, відбивається все: особистісні проблеми батьків, подружні, дитячо-батьківські взаємини, протиріччя і конфлікти.

Іноді ці прояви можна пом'якшити або усунути зовсім. Цьому сприяють і позитивні зміни в сімейних відносинах, і робота з внутрішньо особовими проблемами самих батьків. І те, і інше благотворно позначається на формуванні особистості дитини. Але, ще раз підкреслюю, це, на жаль, трапляється вкрай рідко. Чому? Та тому, що більшість батьків не бажають визнавати, і тим більше працювати над собою і своїми недоліками. Дуже часто вони вимагають від психолога провести роботу по виправленню поведінки дитини. І чим більше працюєш з підростаючим поколінням, тим більше переконуєшся, що серед них «важких» немає, просто більшість сучасних підлітків потребують здорового довкілля.

Проте серед батьків «важких випадків» більше, ніж достатньо. Ось лише деякі приклади з усього розмаїття.

«Щедрі» батьки. «Моя дитина ні в чому не повинна відчувати нестачу!» – такий девіз і життєвий принцип цих людей. До речі, серед них не завжди попадаються дійсно заможні люди. Частіше, навпаки, це звичайні громадяни із середнім або навіть низьким достатком. Однак, саме вони вважають, що якщо їх дитина щось захотіла, то вона повинна це отримати, незалежно від того, чи потрібно їй це насправді чи ні. Такі батьки завжди заміняють поняття «любити» поняттям «купити». Замість того, щоб приділяти дитині увагу, дарувати їй своє спілкування, нагороджувати її своєю любов'ю, давати їй тепло і ласку, вони купують найдорожчу іграшку (часто підсвідомо, а то й усвідомлено, мотивуючи це так: «щоб довше не підходила і не заважала відпочивати або працювати»), наймають няню або гувернантку (обов'язково, щоб з вищою педагогічною освітою: «щоб дитина інтелектуально розвивалася, була добре вихованою»). Можна ще купити репетитора, тренера, психолога і лікаря. І почати спокійно думати: «Тепер у дитини все є, і я можу, нарешті, зайнятися зароблянням грошей – адже дитина росте, і потреби її теж будуть зростати! Тому необхідно ще придбати машину, квартиру, престижний інститут і ще тисячу дуже потрібних для формування особистості дитини речей». І, звичайно, якщо хтось спробує такого батька трохи навчити, то у відповідь обов'язково почує – «не можна бути щасливим, і неможливим». Хоча французький фільм «Іграшка» каже, що можна...

«Тривожні» батьки. У цих батьків будь-яка думка про дитину пронизана тривогою. «Вона може застудитися; він може забитися, вона може злякатися і т. д.». І, що дивно, дитина, немов змирившись з неминучістю, застуджується (незагартована дитина – поганий імунітет), постійно лякається – темряви, лікарів, тварин і т. д. (і хто це навчив її боятися, а?...). Але найстрашнішим (за наслідками) є страх, що дитина щось не зможе (зав'язати шнурки, самостійно проїхати на двоколісному велосипеді, скористатися телефоном). А раз сама не впорається, то їй необхідно допомогти! І допомагають, допомагають, допомагають... Батькам цього типу не завадило б почитати книгу Анатолія Некрасова «Материнська любов» і задуматися над питанням: «звідки ж пішло вираження «мамин синок» або «татова дочка?»

«Втомлені» батьки. Ці батьки втомилися ще до того, як дитина у них з'явилася. Озброївшись колись ілюзіями щодо сімейного життя, та виховання дитини, і зіткнувшись, на їхню думку, з суворими і важкими буднями», вони разом втрачають інтерес і до подружнього життя, і до виховання своєї дитини. Ключовими фразами таких батьків стають – «не бігай!», «не лізь!», «не роби це!», «як ти мені набрид!», «я тебе покараю!». І коронна фраза: «я від тебе втомилася (втомився)!». Пам'ятайте, найстрашнішим для дитини, як і для дорослої людини, виявляється неухважність іншої людини, а особливо людини близької, рідної. І для того, щоб отримати цю увагу, дитина готова на все. Просто поки дитина не знає, як ще звернути увагу мами чи тата на себе. Для неї це життєво необхідно, щоб батьки звертали на неї увагу!

«Батьки – перфекціоністи». «Ти повинен бути краще за всіх!» – ось їх девіз. Такі батьки, як правило, мають мінімум дві вищі освіти і вічно мріють захистити кандидатську, працюють, в кращому випадку, асистентом на якійсь кафедрі. При цьому, дитину вони прагнуть віддати в «найнайпрестижніший» дитячий садок: з поглибленим вивченням іноземної мови та геометрії Лобачевського. Що стосується вибору школи, то, звичайно, заради навчання саме в ній вони будуть долати будь-які перешкоди: возити її через все місто, наймати репетиторів, щоб «відповідати певному рівню». Ще б пак, адже, на їх думку, вчитися необхідно тільки на «відмінно». Так, шкільна програма повинна бути найновішою, і, звичайно ж, найбільш ефективною в плані створення вундеркінда. До того ж, до їх невдоволення, деякі «несвідомі» вчителі ніяк не хочуть перейнятися розумінням особливості їх дитини. Більше того, вони, як ніби спеціально, намагаються зайняти учня зовсім не тими предметами, які «важливі й потрібні», а зовсім непотрібними і примітивними, що заважають, забирають час, що знижують загальний показник успішності: технологія, фізкультура, музика, основи здоров'я, тощо.

«Батьки – невдахи» Як це не парадоксально, але ці батьки, на перший погляд, багато чого домоглися. Однак, якщо придивитися уважніше, то в їх поведінці можна побачити клеймо якогось нереалізованого бажання.

Професійний спорт, велика сцена, подіум, персональні виставки художніх робіт – все це не дає спокою амбітним татам і мамам. Колись їх власна лінь, невмотивованість, відсутність належної підтримки, спільно з іншими «об’єктивними» причинами не дали цим бажанням реалізуватися. Зате вже своїм дітям вони точно «подарують або прищеплять» свою мрію. І не біда, що ця мрія сформувалася в період їхнього вже дорослого життя і стала більше схожою на безплідну фантазію. У результаті перед дітьми відкриваються «чудові» перспективи: не просто вчитися, а працювати над якоюсь наукою, видом спорту і т. д. майже десять годин на добу, забувши про нікчемні іграшки, про спілкування з однолітками і визнавши абсолютно нецікавими звичайні дитячі захоплення, хобі та забави. Зате, якщо їм вдасться дивом уникнути виснаження нервової системи, неврозу чи психосоматоза, у них все-таки є надія реалізувати нарешті-таки свою мрію. Точніше, мрію своїх батьків, але це вже не важливо... адже правда?!

«Батьки – спекулянти або маніпулятори» Дитина для таких батьків всього лише спосіб впливу на оточуючих: партнера, батьків, інших родичів. «Це треба не для мене, це треба для дитини!» – так звертається один з батьків до іншого. І чим більше безпорадна, або соматично ослаблена дитина, тим більше можливостей у її тата або мами впливати на інших членів сім’ї. Іноді такі батьки, тим самим намагаються зберігати деструктивну сім’ю, гуртуючи всіх навколо проблеми з дитиною. Природно, з народження перебуваючи в оточенні «рідних», мають перераховані вище проблеми, виростаючи в атмосфері, яка зовсім не сприяє психологічному комфорту, наші діти намагаються захиститися від подібної реальності. І ось тоді і проявляються в них або неусвідомлені захисні механізми, або коппінг-стратегії – усвідомлені способи захисту від навколишньої дійсності, спроби раціоналізувати свою поведінку, прагнення уникнути думок про власні вчинки, і прагнення втекти від самотності або тривоги. І що ж робимо ми, люблячі і щирі батьки? А ми, зіткнувшись з подібного роду поведінковими реакціями (серед яких різного роду залежності, небажання вчитися, прагнення до соціальної й антисоціальної поведінки і т. д, я вже не кажу про проблеми зі здоров’ям), голосно говоримо собі і оточуючим «Боже, це така проблемна дитина»! Але ніколи при цьому навіть не допускаємо і тіні сумніву «А може, просто це ми – проблемні батьки?»...

OTOZH.COM.UA

